

Nr 668

Av herr **Åkerlund** och herr **Hansson, Gustaf Henry**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 72, med förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning, m. m.

(Lika lydande med motion nr 789 i Andra kammaren)

På riksbanksfullmäktiges och Kungl. Maj:ts förslag höjde fjolårets riksdag sedelutgivningsrätten med inte mindre än 800 milj. kr. Dessbättre visade det sig att den faktiska ökningen av den utelöpande sedelmängden aldrig kom att uppgå till så stort belopp. Vid årsskiftet 1964 utgjorde ökningen 517 milj. kr. i förhållande till föregående årsskifte, och göres jämförelsen mellan rapportdagarna den 23 december respektive år begränsade sig ökningen till 439 milj. kr. I motionen I: 791 till föregående års riksdag föreslogs att ökningen av sedelutgivningsrätten skulle begränsas till 600 milj. kr. och uttalades förord för en resolut, restriktiv penningpolitik. Det är tillfredsställande att konstatera, att riksbanken bemödat sig att föra en stram likviditetspolitik och att det sålunda visat sig att det, såsom i nyssnämnda motion åsyftades, gått att hålla ökningen av sedelutgivningen under de i motionen angivna 600 milj. kr.

Tyvärr har inkomstutvecklingen i landet under år 1964 genom nya löne- och prisstegringar framhävt svårigheten att nå en önskvärd stabilitet i samhällsekonomin. Ansträngningarna att finna metoder i sistnämnda syfte måste därför fortsättas. Det kan förvisso inte väntas, att en till bestämt belopp fastställd sedelmängd skall ge stabilitet, medan ett annat inte skulle göra det, men restriktivitet i tillskapandet av likvida medel kan inte undvaras. Riksbanksfullmäktige liksom Kungl. Maj:t föreslår i år en ny höjning av sedelutgivningsrätten men begränsar denna gång sin begäran till 500 milj. kr. Om denna minskning i förhållande till fjolårets 800 milj. kr. får ses som ett utslag av ökad försiktighet och uppskattning av den betydelse lagstiftningen om sedelutgivningsrätten kan ha för likviditetspolitiken, hälsas den med tillfredsställelse. Emellertid torde få observeras att i fjolårets stora höjning finns kvar till i år en faktisk marginal av ca 300 milj. kr., vilken icke kom att utnyttjas och därför får läggas till de föreslagna 500 milj. kr. Med hänsyn härtill torde höjningen av sedelutgivningsrätten kunna begränsas till 400 milj. kr.

Under fjolåret erhöll riksbanken en betydande förstärkning av sina ut-

ländska valutatillgångar, vilken fortsatt under innevarande kalenderår. Denna utveckling är i och för sig glädjande, även om ökningen delvis förklaras av utländsk kreditgivning till vårt land. Vårt lands internationella likviditet som länge varit svag och föranlett bibehållande alltför länge av de valutareglerande ingreppen, borde därmed endera ha förbättrats eller i varje fall ha erhållit förutsättningar för en välbehövlig förstärkning. Hur denna fråga skall bedömas sammanhänger med den större frågan om den internationella likviditeten över huvud taget och torde bli föremål för överväganden i annat sammanhang. Den internationella likviditeten är dessutom föremål för internationellt studium. Oberoende av de resultat vartill dessa överväganden och studier kan komma råder numera enighet om den roll guldets spelar för det internationella penningssystemet. Därmed är också dess betydelse för vårt land given. Såsom framhölls i motionen I: 791 till föregående års riksdag har inte desto mindre den metalliska kassans andel av de samlade utlandstillgångarna förskjutits på ett oförmanligt sätt under senare år. I mitten av 1950-talet utgjorde densamma väl över hälften men har nu sjunkit ner till ca en fjärdedel av de samlade utlandstillgångarna. Även absolut sett har den metalliska kassan gått ned med ca en tredjedel, och detta förhållande är uppmärksammat i internationella sammanhang. En förstärkning av den metalliska kassan är således påkallad och torde kunna påräkna internationell förståelse. Den bör dock ske i moderat takt, varvid ett belopp av förslagsvis lägst 300 milj. kr. kan inköpas under 1965 exempelvis även på Londons guldmarknad. Här förordas att en dylik förstärkning kommer till stånd.

Under åberopande av det anförda hemställes därför,

- att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 72, dock med den ändringen att riksbanken må utgiva sedlar till ett belopp av högst 9 600 milj. kr., samt
- att riksdagen måtte besluta att riksbankens metalliska kassa skall förstärkas med lägst 300 milj. kr. under år 1965.

Stockholm den 30 mars 1965

Henrik Åkerlund

Gustaf Henry Hansson